

10195'in Tadili Hakkında

Yazan :
Talha ERMİŞ
Yük. Müh.

Son yılların fiat ve geçim endeksleri yılda takriben % 5 nisbetinde bir artış göstermektedir.

Bu durum sabit gelirli vatandaşlarımızın geçim imkânlarını güçleştirdiğinden memurlara 1960 yılından itibaren biri % 35 diğeri ise % 10-15 olmak üzere 2 defa zam yapılmıştır. Aynı şekilde sanat sınıfı işçi ücretleri 1964 ve 1966 toplu iş sözleşmeleri ile yeter derecede arttırılmıştır.

Buna mukabil mühendis yevmiyeleri 1963 Mayısındanberi sabit tutulmaktadır. 1963 başı ile 1967 sonu arasındaki toptan eşya fiatları artışı yıllık ortalama % 5 yükseliş üzerinden %27 yi bulduğundan mühendislerin geçimlerinde bu oranda kısıtlanmıştır.

Bunun sonucu olarak resmi sektörde çalışan mühendislerin önemli bir kısmı memleket içindeki özel sektörde ve yabancı memleketlerde çalışmak üzere devlet hizmetlerinden ayrılmışlardır.

Diğer taraftan kamu yatırımlarının arttığı ve buna paralel olarak özel sektör gibi devlet sektöründe de mühendis ihtiyacının fazlaştığı tartışılmaz bir gerçektir. İhtiyacın artmasına karşılık devlet sektöründeki mühendis sayısı bazı kuruluşlarda azalmış, bazılarında sabit kalmış, bazılarında ise iş hacminin çok altında cüzi bir artış göstermiştir. Durum sayı yönünden böylece yetersiz olduğu gibi nitelik bakımından daha da kötüdür. Ayrılanlar tecrübeli, katılanlar ise tecrübesizdir. Devlet sektöründeki mühendis mevcudu sayı ve nitelik bakımından bu gün dayandığı alt taban üst tabanından daha küçük bir kesik koni veya piramit gibidir ve alt taban hergün daha küçülmektedir. Dolayısıyla denge şartları git-tikçe güçleşmektedir ve devlet idaresinde akrobasi tedbirleri bulunmadığına göre biran önce yevmiyelerin ayarlanması gerekir.

Yatırımlar keşif bedeli açısından arttığı kadar teknolojik yönden daha karışık bir hale gelmektedir. Bu da

daha fazla ve üstün kaliteli mühendis kullanılmasını icap ettirmektedir. Kamu yatırım projelerini büyük çapta etüd eden ve plânlayan, projelendiren, inşa ettiren ve işleten resmi sektör mühendisleridir. Özel sektör kamu yatırım projelerinin plânlama, proje ve inşaatını daha büyük oranda yapabilir ise de bu işlerin özel sektöre verilebilir bir hale getirilmesi, verilmesi, verildikten sonra bitirilinceye kadar izlenmesi ve kontrolü için yine bugünkünden daha fazla ve yetişmiş mühendise ihtiyaç vardır. Kaldığı resmi sektöre katılmış yenimezun mühendislerin önemli bir kısmı özel sektör tecrübesiz mühendis almadığı için devlet hizmetine girmiştir ve bir süre sonra özel sektöre geçecektir. Dolayısıyla devlet sektöründeki yetişmiş mühendis sayısı, yetişmiş mevcutlardan ayrılanların, devamlı olarak devlet hizmetini seçmiş yenilerden fazla olması karşısında gittikçe azalmaktadır :

Bu durumda kamu yatırımları bakımından aşağıdaki sakıncalar gittikçe artmaktadır.

1 — Devlet sektörünün özel sektöre plânlama, proje ve inşaat işleri arzetme gücü kalkınma hızına paralel olarak artmayacak, hattâ aynı seviyede duracak, belki de azalabilecektir.

2 — Teknolojik gelişmeleri izleyerek daha ekonomik yatırım alternatiflerini plânlama ve projelendirme imkânları azalacaktır.

3 — Devlet sektöründe yeter sayıda ve nitelikte mühendis bulunmadığı için kamu yatırımlarıyla ilgili özel teşebbüsün devlet sektörüyle ilişkileri resmi idare kararlarının süre ve nitelik bakımından tatmin-kâr olmaması bakımından verimsizleşecektir. Bu da özellikle özel sektörün zararlarına yol açacaktır.

4 — İnşaat kontrolü teşkilatları yetersiz hale geleceğinden işler gecikecek ve inşaat kaliteleri düşecek, daha inşaat sırasında meydana gelen aksaklıklar sebebiyle maliyetler artacak inşaat bittikten sonra süre ve maliyet bakımından anormal tamirler meydana gelecek. Tesislerin normal ömürleri azalacaktır.

Yukarıdaki sakıncaları gidermek için özel sektöre şimdikinden daha fazla çeşitte iş arzedilmesi, problemi esasen çözümlenecek tam bir tedbir olarak görülmemektedir. Derhal söylenebilirki böyle bir tedbir sakıncaların nedenlerini cevaplandırmamaktadır. En liberal memleketlerde bile özel sektör ne büyük oranda iş yaparsa yapısın onun kamu için yapacaklarını ve yaptıklarını kontrol eden resmi kuruluşlar daima mevcut bulunmuştur. Bu kuruluşlarda çalışan mühendisler sayı ve nitelik bakımından o idarenin görevleri ve programları bakımından yeterlidir ve özel sektördekilere nazaran bazan daha yüksek ücret almakla beraber hiçbir zaman anormal derecede düşük ücret almazlar. Kaldığı ekonomik ve sosyal şartların daha dengesiz olduğu memleketimizde daha mahir mühendislerin yönetimine lüzum vardır. Buna ilâve olarak memleketimizde devlet sektörünün bir kısım işleri mutlaka emaneten yapması zorunlulukları da hesaba katılmalıdır.

Mevcut durumu muhafaza etmek de iyileştirici bir tedbir olamaz. Çünkü dengesizlik sürekli olarak kötüleşmektedir.

Son olarak yevmiyelerin arttırılması çaresi kalmaktadır ki şimdilik bundan başka uygulanacak daha yeterli bir tedbir yoktur. Esasen bu tedbir yeni olmayıp son yılların bütçe müzakereleri sırasında Bütçe Komisyonunda, Senato ve Millet Meclisinde gerek parti sözcüleri ve gerekse kişisel konuşmalar sırasında ziyadesiyle - o sırada oya konulsa ittifakla kabul edilebilecek derecede söylenmiştir. Yeterli bir yevmiye artışı çok yönlü değerlendirildiği tak-

(Devamı 28. sayfada)